

12.00.02- конституциялык укук, муниципалдык укук адистиги боюнча «Кыргыз Республикасынын нотариустун укуктук макамы» аттуу темадагы юридикалык илимдердин кандидаты илимий даражасын изденүүгө сунуштаган **Оморова Гүлзат Сатыбалдыевнанын** диссертациясы боюнча Кыргыз Республикасынын Улуттук илимдер академиясынын Мамлекет жана укук институту, Ж.Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университети жана Ош мамлекеттик университетине караштуу юридика илимдери боюнча Д 12.24.695 диссертациялык кеңешинин эксперттик комиссиясынын мүчөсү юридика илимдеринин доктору, профессор **Калматов Анарбек Баратович**

КОРУТУНДУСУ

Оморова Гүлзат Сатыбалдыевнанын диссертациясын карап чыгып, төмөнкүдөй корутундуга келди:

1. Диссертациялык кеңеш коргоого диссертацияларды кабыл алууга укуктуу болгон адистикке иштин (изилдөөнүн) дал келүүсү. Оморова Гүлзат Сатыбалдыевнанын «Кыргыз Республикасынын нотариустун укуктук макамы» темасындагы сунуштаган кандидаттык диссертациясы диссертациялык кеңештин адистигине дал келет. Жогорудагы сунушталган кандидаттык диссертациянын темасы Ош мамлекеттик юридика институтунун Окумуштуулар кеңешинин 2017-жылдын 2-октябрындагы №2 протоколу менен бекитилген.

Кыргыз Республикасынын нотариустун укуктук макамына изилдөө жүргүзүлгөн, ал толугу менен 12.00.02- конституциялык укук, муниципалдык укук адистигинин паспортуна жооп берет. Бул эмгек илимде бар тажырыйбаны гана жалпылоо болуп эсептелбестен, анын негизинде турган күчүндөгү мыйзамдар турган, толук кандуу өз алдынча изилдөө болуп эсептелет. Жактоого коюлган жоболор диссертанттын жеке өзү тарабынан иштелип чыгып, бул темадагы изилдөө мамлекеттик тилде жазылган тунгуч эмгектердин катарына кирет. Жогоруда айтылгандардын бардыгы 12.00.02- конституциялык укук, муниципалдык укук адистигинин паспортунун пункттарына толук дал келет.

2. Диссертациялык иштин максаты – Кыргыз Республикасында нотариустун укуктук статусу чөйрөсүндө укуктук изилдөө жүргүзүү болуп саналат.

Алдыга коюлган максатка жетишүү төмөнкү милдеттерди ишке ашыруу аркылуу камсыздалат:

- 1) Нотариалдык ишмердикти өнүктүрүүнүн тарыхый-укуктук аспектилерине комплекстүү талдоо жүргүзүү;
- 2) Нотариат институтунун жана укуктагы нотариалдык

мыйзамдардын эволюциясын изилдөө;

3) Кыргыз Республикасында нотариустун укуктук статусун изилдөөнүн методологиясын карап чыгуу;

4) Нотариустун укуктук статусуна, анын функцияларына жана ыйгарым укуктарына талдоо жүргүзүү;

5) Калктуу конуштарда жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары тарабынан нотариалдык кызмат көрсөтүүлөрдү камсыздоонун негизги маселелерин табуу жана аныктоо;

6) Кыргыз Республикасында нотариустун ишмердигин укуктук жөнгө салуунун заманбап маселелерин табуу жана аныктоо;

7) Нотариустун юридикалык жоопкерчилигинин келип чыгышынын юридикалык аспектилерин карап чыгуу;

8) Нотариустун укуктук статусун реформалоонун негизги жолдорун табуу жана аныктоо.

Алдыга коюлган милдеттерге ылайык диссертация толук кандуу максатына жете алган деп эсептейбиз. Каралган милдеттер диссертациянын тиешелүү бөлүмдөрүндө чагылдырылган жана баптарында ырааттуулугу бар.

Диссертациянын изилдөө объектисинин диссертациянын максатына жана милдеттерине шайкештиги. Изилдөөнүн объектиси болуп Кыргыз Республикасында нотариустун укуктук статусун чагылдырган нотариалдык ишмердиги саналат.

Изилдөөнүн предмети болуп Кыргыз Республикасында нотариустун укуктук статусу чөйрөсүндө укуктук изилдөө жүргүзүү болуп эсептелинет.

Изилдөө ыкмаларынын диссертациянын максаттарына шайкештиги. Изилдөөнүн усулдук жана булактык негиздери. Диссертациянын усулдук базасын диалектикалык таанып-билүү усулу түзөт. Андан тышкары, изилдөөнүн жүрүшүндө төмөнкү усулдар дагы колдонулган: тутумдуу, салыштырмалуу, ченем чыгаруучу, формалдуу-логикалык. Бул усулдарды комплекстүү колдонуу диссертациянын предметин ойлонуштурууга жана ачыктоого мүмкүндүк берди.

Изилдөөнүн жүрүшүндө Кыргыз Республикасынын Конституциясы, бир катар конституциялык мыйзамдар жана мыйзамдар, нотариалдык ишмердигиндеги укуктук булактар, жана статистикалык маалыматтар талданды.

Адистик боюнча изилдөөгө коюлган талаптар 12.00.02- конституциялык укук, муниципалдык укук шифрлерине дал келет.

Диссертация темасынын актуалдуулугу. Нотариустун ишинин сапатына жарандык жүгүртүүнүн нормалдуу иштеши, жарандардын жана юридикалык жактардын мүлктүк жана мыйзамдуу кызыкчылыктарын коргоонун натыйжалуулугу көз каранды. Жарандык-укуктук мамилелердин субъектилери болуп эсептелген жарандардын укуктарын коргоону камсыз кылуу боюнча бардык коомдук мамилелерге нотариаттын катышуусу нотариалдык ишмердиктин чөйрөсүндө тийиштүү жөнгө салууну талап кылат. Мындай ишмердикти жөнгө салуу нотариаттын нормалдуу өнүгүшү

үчүн бул институт үчүн зарыл болгон укуктук, каржылык жана уюштуруучулук негиздерди түзүү боюнча мамлекеттик механизмдердин жардамы менен болушу мүмкүн.

Биздин мамлекеттин укуктук системасында нотариат жарандарга жана юридикалык жактарга алардын укуктук кызыкчылыктарын коргоо, укуктук мамилелердин катышуучуларынын (субъектилеринин) ортосундагы талаш-тартыштарга бөгөт коюу жана алдын алуу жаатында юридикалык жардам көрсөтүү институту болуу менен маанилүү орунду ээлейт.

Нотариустар жана жалпысынан юридикалык жамааттар менен активдүү өз ара аракеттенүү нотариалдык палатанын ишинин артыкчылыктуу багыттарынын бири болуп саналат.

Азыркы учурда нотариустун укуктук статусу, колдонуудагы мыйзамдардын учурдагы талаптарына жооп берет, аны ишке ашырууда нотариалдык ишти уюштурууда жана жүзөгө ашырууда коомдук мамилелерди чагылдырат, бүгүнкү илимий талкуунун предмети болуп саналат. Ошондой эле нотариустардын ишмердигинде анын натыйжалуу колдонуу жарандык карым-катнаш жана ишкердик чөйрөсүндө жарандардын укуктарын мыкты коргоого өбөлгө түзүп бере алат. Атап айтканда, теориялык талкуулар үчүн негиз болуп нотариалдык ишмердиктеги нотариустун укуктук статусун туура түшүнүү, анын ичинде ушул институтту өнүктүрүүгө түрткү бере турган иш-чараларды өнүктүрүүнүн мыйзамдык негиздеринин жоктугуна байланыштуу келип чыгуучу көйгөйлөр эсептелет.

3. Илимий натыйжалар

Эмгекте төмөнкүдөй илимий негизделген теориялык натыйжалар көрсөтүлгөн, алардын жыйындысы юридикалык илимдин өнүгүшү үчүн олуттуу мааниге ээ:

1-натыйжа. Улуттук нотариат жана нотариустун укуктук статусу жарандардын укуктарын жана эркиндиктерин коргогон институт катары калыптануунун кыйла татаал жолун басып өткөндүгү аныкталды жана бүгүнкү күндө мамлекеттик органдардын, ошондой эле нотариат жөнүндө мыйзамдарга ылайык нотариалдык иш-аракеттерди жасоо укугу берилген кызмат адамдарынын системасы болуп саналышы аныкталды.

2-натыйжа. Мамлекеттин жеке жана рыноктук экономикага өтүшү менен жарандардын ортосундагы укуктук мамилелер жана жарандык иш жүгүртүүнү реформалоо укуктук мамилелердин катышуучуларынын кызыкчылыктарын жана укуктарын коргоо боюнча чараларды көрүүнү талап кылгандыгы негиздүү аргументтелди.

3-натыйжа. Коомдук мамилелерди конституциялык, административдик жана жарандык жөнгө салуу методдорунан айырмаланып турган нотариалдык укуктун спецификалык методологиясын аныктоо теориялык маселе болуп санала тургандыгына жүйө келтирилген менен шартталды.

4-натыйжа. Нотариат институционалдык мааниде жарандарга жана уюмдарга жеке юридикалык жардам көрсөтүү менен айкалыштырып мамлекеттин атынан укук коргоо жана юрисдикциялык функцияларды жүзөгө ашыруучу мамлекеттик жана жеке нотариустардын, ошондой эле алардын бирикмелеринин системасын өзүнө камтый тургандыгы негизделди.

5-натыйжа. “Нотариат жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамында түздөн-түз көрсөтүлгөндүктөн нотариустун укуктук статусун жеке ишкердин укуктук статусу менен теңдештирүүгө болбой тургандыгы негизделген. Нотариалдык ишмердик товарды сатуу болуп саналбайт. Нотариус өзүнүн кесиптик ишмердигинин натыйжаларын ишке ашырбайт жана керектебейт. Мамлекеттин атынан иш алып барган нотариустун ишмердигинин натыйжасы кардарга, ал үчүн эмес, ага кайрылган адамга багытталат. Мамлекеттик жана жеке нотариустарга тиешелүү кош жеке жана жалпы укуктук жоболор жеке нотариустарга да тиешелүү, анткени жалпы аспектиде алар жарандардын жана юридикалык жактардын укуктарын жана эркиндиктерин коргоо боюнча мамлекеттик милдеттерди жүзөгө ашыруунун зарылчылыгында, ал эми жеке аспектиде-мамлекет тарабынан берилүүчү атайын мыйзамда каралган ченемдерге ылайык калкка квалификациялуу юридикалык жардам көрсөтүүдө тургандыгы негизделди.

6-натыйжа. Нотариалдык иш-аракеттердин айрым түрлөрүн аткарууга укук берүү боюнча жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын атайын ыйгарым укуктуу кызмат адамы укук берүүнүн оң натыйжаларын көрсөтүп жаткандыгы аныкталды.

7-натыйжа. “Нотариус” — бул мамлекеттин атынан жана жеке жоопкерчиликти негизинде коомдук нотариалдык ишмердикти жүзөгө ашырууда өзүнө тиешелүү укуктарды жана милдеттерди камтыган өзгөчө жогорку квалификацияга ээ адам экендиги тастыкталган. Ошондой эле нотариустун укуктук статусунун негизги белгилери болуп нотариалдык ишти жүзөгө ашыруудагы укуктары жана милдеттери, жоопкерчиликтери жана мыйзамда каралган негизги кепилдиктер саналат. Бул жерде нотариустардын кесиптик этикасы жана алардын нотариустардын ишмердигиндеги мыйзам бузуулары жөнүндө ченемдерди киргизүү зарылдыгы келип чыгат. Ошол эле учурда нотариустун укуктарынын жана милдеттеринин каталогу илимий системалаштырууга муктаждыгы аргументтелди.

8-натыйжа. Жарандардын квалификациялуу юридикалык жардамга конституциялык укуктарын ишке ашырууга нотариаттын катышуусу бир катар шарттарды сактоону талап кылат, алардын катарына нотариустардын жогорку кесиптик даярдыгын, алардын ишмердигине мамлекеттик жана корпоративдик контролду, коомдук кызмат көрсөтүүлөрдүн сапатынын жогорку стандарттарын, нотариустун өзү тарабынан да, тиешелүү нотариалдык палаталардын жана юстициянын ыйгарым укуктуу органдарынын күчү менен да алардын туруктуу мониторингин киргизүү керек экендигин аныкталды.

3.1. Бардык берилген натыйжалар жаңылыктын белгиси менен айырмаланат.

1-натыйжа. Жаңы, Улуттук нотариат жана нотариустун укуктук статусу жарандардын укуктарын жана эркиндиктерин коргогон институт катары калыптануунун кыйла татаал жолун басып өткөндүгү аныкталды жана бүгүнкү күндө мамлекеттик органдардын, ошондой эле нотариат жөнүндө мыйзамдарга ылайык нотариалдык иш-аракеттерди жасоо укугу берилген кызмат адамдарынын системасы болуп саналышы аргументтелди.

2-натыйжа. Жаңы, Нотариалдык система бүгүнкү күндө укук каражаттарынын бири болуп саналат, анын негизинде мамлекет жарандардын мүлктүк жана жеке мүнөздөгү укуктарын жана эркиндиктерин коргоого кепилдик берет. Нотариалдык укукту укуктун өз алдынча тармагына толук кандуу тариздөө үчүн укуктук ченемдердин ушул чакан системасынын милдеттерин жана функцияларын аныктоо талап кылышы негизделди.

3-натыйжа. Жаңы, Коомдук мамилелерди конституциялык, административдик жана жарандык жөнгө салуу методдорунан айырмаланып турган нотариалдык укуктун спецификалык методологиясын аныктоо теориялык маселе болуп санала тургандыгына жүйө келтирилген. Нотариат өзүнө жүктөлгөн милдеттерди өз алдынча, өзүнүн жоопкерчилиги астында, мамлекеттин анын ишмердигине минималдуу кийлигишүүсү менен ишке ашыра алат. Нотариаттын иш жүргүзгөндүгүнө мамлекеттик контроль жүргүзүүнүн негизги формасы бийликтин сот органдарында талаш-тартыштарды чечүү болууга тийиш экендиги менен шартталды.

4-натыйжа. Жаңы, Юридикалык жактан бир кыйла тар мааниден алганда нотариат - бул нотариаттын социалдык-укуктук институт катары калыптанышы жана иштеши жаатындагы коомдук мамилелерди жөнгө салуучу укуктук ченемдердин системасы. Акыр-аягы, нотариатты уюштуруу жана ишмердүүлүгү коомдук мамилелерди укуктук-укуктук жөнгө салуу механизмин камсыз кылган кесипкөй юридикалык корпорация катары да түшүнсө болот. Бүгүнкү күндө нотариат нотариалдык ишмердикти жөнгө салууда ачык-айкындыктын белгилерине ээ; нотариустардын кош (дуалисттик) категориясында бирдей статуска ээ жана ушундай эле нотариалдык ишмердикти жүзөгө ашырат; жарандык коом институту менен окшоштуктары бар (башкача айтканда, мамлекеттик органдардын системасына кирбейт); жарандардын, мамлекеттин, коомдун жана юридикалык жактардын кызыкчылыктарын билдирет, адам укуктарын жана эркиндиктерин коргоодо талашсыз сот адилеттиги болуп саналгандыгы далилденди.

5-натыйжа. Жаңы, “Нотариат жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамында түздөн-түз көрсөтүлгөндүктөн нотариустун укуктук статусун жеке ишкердин укуктук статусу менен теңдештирүүгө болбой тургандыгы негизделген. Нотариалдык ишмердик товарды сатуу болуп саналбайт.

Нотариус өзүнүн кесиптик ишмердигинин натыйжаларын ишке ашырбайт жана керектебейт. Мамлекеттин атынан иш алып барган нотариустун ишмердигинин натыйжасы кардарга, ал үчүн эмес, ага кайрылган адамга багытталгандыгы шартталды.

6-натыйжа. Жаңы, Жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын кызмат адамдары тарабынан нотариалдык кызмат көрсөтүүлөрдү жүзөгө ашыруу үчүн төмөнкүлөр туш болушат: тиешелүү каржылоонун жоктугу, бул кызмат адамдарынын нотариалдык иш-аракеттерди жасоодон баш тартуусуна алып келет; жогорку юридикалык билимдин тиешелүү деңгээлинин жоктугу; тиешелүү кепилдиктердин жоктугу; муниципалдык кызматчылардын жоопкерчилигинин тийиштүү деңгээлинин жоктугу менен шарттады.

7-натыйжа. Жаңы, Коомдук мамилелерди укуктук жөнгө салуу механизмдин дайындоо боюнча, нотариустун материалдык жана процессуалдык укуктарын жана милдеттерин айырмалоо керек. Укуктардын жана милдеттердин мазмунунун критерийи боюнча нотариустун уюштуруу жана кесиптик укуктарын жана милдеттерин бөлүп көрсөтүүгө болот. Уюштуруу укуктары жана милдеттери нотариустун кызмат ордун ээлөөнүн тартиби жана жол-жобосу, анын нотариалдык палата, юстиция органдары, конституциялык укуктук мамилелердин башка субъектилери менен өз ара аракеттенүүсү менен байланышкандыгы негизделди.

8-натыйжа. Жаңы, Жарандардын квалификациялуу юридикалык жардамга конституциялык укуктарын ишке ашырууга нотариаттын катышуусу бир катар шарттарды сактоону талап кылат, алардын катарына нотариустардын жогорку кесиптик даярдыгын, алардын ишмердигине мамлекеттик жана корпоративдик контролду, коомдук кызмат көрсөтүүлөрдүн сапатынын жогорку стандарттарын, нотариустун өзү тарабынан да, тиешелүү нотариалдык палаталардын жана юстициянын ыйгарым укуктуу органдарынын күчү менен да алардын туруктуу мониторингин киргизүү керек экендиг далилденди.

3.2. Илимий натыйжалардын ишенимдүүлүгүн негиздөө (материалдарды топтоо жана илимий тыянактарды аргументтөө ыкмалары).

1-натыйжа. Улуттук нотариат жана нотариустун укуктук статусу жарандардын укуктарын жана эркиндиктерин коргогон институт катары калыптануунун кыйла татаал жолун басып өткөндүгү аныкталды жана бүгүнкү күндө мамлекеттик органдардын, ошондой эле нотариат жөнүндө мыйзамдарга ылайык нотариалдык иш-аракеттерди жасоо укугу берилген кызмат адамдарынын системасы болуп саналышы аныкталды.

2-натыйжа. Мамлекеттин жеке жана рыноктук экономикага өтүшү менен жарандардын ортосундагы укуктук мамилелер жана жарандык иш

жүгүртүүнү реформалоо укуктук мамилелердин катышуучуларынын кызыкчылыктарын жана укуктарын коргоо боюнча чараларды көрүүнү талап кылгандыгы негиздүү аргументтелди.

3-натыйжа. Коомдук мамилелерди конституциялык, административдик жана жарандык жөнгө салуу методдорунан айырмаланып турган нотариалдык укуктун спецификалык методологиясын аныктоо теориялык маселе болуп санала тургандыгына жүйө келтирилген менен шартталды.

4-натыйжа. Нотариат институционалдык мааниде жарандарга жана уюмдарга жеке юридикалык жардам көрсөтүү менен айкалыштырып мамлекеттин атынан укук коргоо жана юрисдикциялык функцияларды жүзөгө ашыруучу мамлекеттик жана жеке нотариустардын, ошондой эле алардын бирикмелеринин системасын өзүнө камтый тургандыгы негизделди.

5-натыйжа. “Нотариат жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамында түздөн-түз көрсөтүлгөндүктөн нотариустун укуктук статусун жеке ишкердин укуктук статусу менен теңдештирүүгө болбой тургандыгы негизделген. Нотариалдык ишмердик товарды сатуу болуп саналбайт. Нотариус өзүнүн кесиптик ишмердигинин натыйжаларын ишке ашырбайт жана керектебейт. Мамлекеттин атынан иш алып барган нотариустун ишмердигинин натыйжасы кардарга, ал үчүн эмес, ага кайрылган адамга багытталат. Мамлекеттик жана жеке нотариустарга тиешелүү кош жеке жана жалпы укуктук жоболор жеке нотариустарга да тиешелүү, анткени жалпы аспектиде алар жарандардын жана юридикалык жактардын укуктарын жана эркиндиктерин коргоо боюнча мамлекеттик милдеттерди жүзөгө ашыруунун зарылчылыгында, ал эми жеке аспектиде-мамлекет тарабынан берилүүчү атайын мыйзамда каралган ченемдерге ылайык калкка квалификациялуу юридикалык жардам көрсөтүүдө тургандыгы негизделди.

6-натыйжа. Нотариалдык иш-аракеттердин айрым түрлөрүн аткарууга укук берүү боюнча жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын атайын ыйгарым укуктуу кызмат адамы укук берүүнүн оң натыйжаларын көрсөтүп жаткандыгы аныкталды.

7-натыйжа. “Нотариус” — бул мамлекеттин атынан жана жеке жоопкерчиликти негизинде коомдук нотариалдык ишмердикти жүзөгө ашырууда өзүнө тиешелүү укуктарды жана милдеттерди камтыган өзгөчө жогорку квалификацияга ээ адам экендиги тастыкталган. Ошондой эле нотариустун укуктук статусунун негизги белгилери болуп нотариалдык ишти жүзөгө ашыруудагы укуктары жана милдеттери, жоопкерчиликтери жана мыйзамда каралган негизги кепилдиктер саналат. Бул жерде нотариустардын кесиптик этикасы жана алардын нотариустардын ишмердигиндеги мыйзам бузуулары жөнүндө ченемдерди киргизүү зарылдыгы келип чыгат. Ошол эле учурда нотариустун укуктарынын жана милдеттеринин каталогу илимий системалаштырууга муктаждыгы аргументтелди.

8-натыйжа. Жарандардын квалификациялуу юридикалык жардамга конституциялык укуктарын ишке ашырууга нотариаттын катышуусу бир катар шарттарды сактоону талап кылат, алардын катарына нотариустардын

жогорку кесиптик даярдыгын, алардын ишмердигине мамлекеттик жана корпоративдик контролду, коомдук кызмат көрсөтүүлөрдүн сапатынын жогорку стандарттарын, нотариустун өзү тарабынан да, тиешелүү нотариалдык палаталардын жана юстициянын ыйгарым укуктуу органдарынын күчү менен да алардын туруктуу мониторингин киргизүү керек экендигин аныкталды.

3.3. Диссертациянын теориялык жана экономикалык мааниси.

Диссертациянын теориялык маанилүүлүгү төмөнкүдөн турат, анын материалдары нотариустардын укуктарын, милдеттерин жана жоопкерчилигин укуктук жөнгө салууну өркүндөтүү жаатында, ошондой эле квалификациялуу юридикалык жардамга конституциялык укукту камсыз кылууда жана нотариустарды даярдоо үчүн окуу программаларын түзүүдө жана нотариат боюнча окуу курстарын окутууда колдонулуучу усулдук колдонмолор катарында нотариалдык ишмердикти уюштуруу жана жүзөгө ашыруу маселелери боюнча мындан аркы илимий изилдөөлөр үчүн база катары кеңири колдонулушу мүмкүн.

Изилдөөнүн жыйынтыктары юридикалык кызмат көрсөтүүлөрдүн эл аралык алмашуунун жаңы механизмин кеңейтүүдө, бул кызмат көрсөтүүлөрдүн сапатынын деңгээлин жогорулатууда, ошондой эле укуктук мамлекетти курууга жана соода-экономикалык мамилелерди кеңейтүүгө көмөктөшүүдө натыйжалуу болушу ыктымал. Бул талдоонун жыйынтыктары жарандык иш жүгүртүүнүн катышуучулары тарабынан экономикалык мамилелерди укуктук жөнгө салууга сапаттуу жаңы мамилелерди калыптандыруу үчүн негиз болот, анткени бизнестин укуктарын жана мыйзамдуу кызыкчылыктарын коргоо — нотариаттын салттуу компетенцияларынын бири, нотариусту тартуу уюмду жана менчик ээсинин активдерин коргоого жардам берет.

3.4. Бул эмгек кандидаттык диссертациянын төмөнкү классификациялык критерийлерине туура келет, тактап айтканда:

Диссертациянын жыйынтыктарынын мүнөзү боюнча, жаңы илимий багыттын иштелип чыгышы же тиешелүү илимий багыттардын биринин концептуалдык иштелип чыгышы жана принципалдуу жаңы натыйжалардын мазмуну, анын жыйынтыгы илимдин тиешелүү тармагында ири илимий жетишкендик болуп саналат;

Диссертациянын натыйжаларынын жаңылык деңгээлине ылайык, жыйынтыктар жаңы;

Диссертациянын натыйжаларынын баалуулугу боюнча ал жогору;

Диссертациянын темасына байланыштуу пландалган изилдөө, демилгелүү иштер;

Колдонулган маанидеги тезистин натыйжаларын пайдалануу деңгээлине ылайык - тармактар аралык деңгээлде;

Диссертациянын натыйжаларын кеңири колдонуу боюнча сунуштарга ылайык, колдонулуучу мааниси бар, кеңири колдонууну талап кылат.

4. Диссертациялык изилдөөнүн практикалык мааниси изилдөөнүн натыйжасында алынган тыянактар жана алардын негизинде түзүлгөн практикалык мүнөздөгү сунуштар нотариустардын практикалык ишмердигинде жана Кыргыз Республикасынын нотариалдык палаталарынын ишинде колдонулушу мүмкүн экендигинде турат. Диссертациялык изилдөөдө белгиленген бир катар практикалык сунуштар нотариат органдары менен өз ара аракеттенген мамлекеттик укук коргоо органдарынын: соттордун, юстиция органдарынын, кыймылсыз мүлккө болгон укуктарды мамлекеттик каттоо боюнча органдардын ишмердигинде колдонулушу мүмкүн. Диссертациянын айрым жоболору нотариалдык укук, конституциялык укук, жарандык укук боюнча окуу курстарын окутууда колдонулушу мүмкүн.

5. Авторефераттардын диссертациянын мазмунуна дал келүүсү

Автореферат толугу менен диссертациянын мазмунуна, изилдөөнүн максатына жана милдеттерине дал келет. Автореферат кыргыз, орус жана англис тилдерине которулган.

6. Эскертүү:

1. Биздин оюбузча, диссертациянын корутундусунда жоболордун көлөмүн кыскартуу мүмкүн деп эсептешейбиз.

2. Диссертациялык иште орус тилинде жарыяланган авторлордун эмгектерди кеңири тизмесин талдаган, ошону менен бирге бир ата-мекендик авторлордун эмгеги бир кыйла азыраак.

3. Диссертациянын текстинде өзүнчө стилистикалык жана техникалык каталар байкалат.

Бул сын-пикирлер дискуссиялык мүнөзгө ээ жана диссертациялык иштин мазмунуна таасирин тийгизбейт.

7. Сунуштар:

Нотариустун укуктук статусун түшүнүү проблемалары багытында бул тема боюнча мындан аркы илимий изилдөөлөр сунушталат .

8. Жетектөөчү уюмду, расмий оппоненттерди дайындоо тууралуу сунуштун негиздүүлүгү:

Д 12.20.617 Диссертациялык кеңешине Оморова Гүлзат Сатыбалдыевнанын кандидаттык диссертациясы боюнча

Жетектөөчү уюм катары 12.00.02 адистиги боюнча юридикалык илимдердин докторлору иштеген Милициянын генерал-майору Э.А.Алиев атындагы Кыргыз Республикасынын ИИМин Академиясынын мамлекеттик жана укуктук дисциплиналар кафедрасы;

- **биринчи расмий оппонент катары** юридика илимдеринин доктору, профессор, **Мухамеджанов Эдуард Булатович** (12.00.02 авторефераты боюнча адис); анын изилденип жаткан көйгөйгө жакын төмөндөгүдөй эмгектери бар:

1. Суд присяжных в США // Зангер, №1, 2003. -С.12-15;

2. Совершенствование законодательства о валютном регулировании // Фемида, 2004, № 4, -С.14-18;

3. К вопросу об уголовной ответственности юридических лиц // Юрист №5, 2011. -С.30-33.

- **экинчи расмий оппонент катары** юридика илимдердин кандидаты, Абдраманов Адилет Таалайбекович, (12.00.02 авторефераты боюнча адис), анын изилденип жаткан көйгөйгө жакын төмөндөгүдөй эмгектери бар:

1. Фундаментальные основы конституционного правотворчества в современных условиях // Международный журнал “Гуманитарных и естественных наук” Учредитель и издатель: ООО “Капитал” г. Новосибирск, № 11-3(50) 2020 г. - С.62-67;

2. Роль и место института защиты в совершенствовании конституционных основ. The role and place of the institute of protection in improving the constitutional foundation // International scientific journal Theoretical & Applied science(Международный научный журнал Теоретическая и прикладная наука).-8 (100).-2021.- С.372-375;

3. Приоритетные направления конституционной реформы: проблемы и перспективы // Известия Национальной Академии Наук Кыргызской Республики.-Бишкек, № S6.- 2021.-С. 93-98.

9. Корутунду: Изденүүчү Оморова Гүлзат Сатыбалдыевнанын алган жыйынтыктары ички биримдик жана изилденүүчү проблеманын алкагында жыйынтыктардын байланыштарынын болушу менен мүнөздөлөт.

Диссертациядагы илимий жоболор, тыянактар жана практикалык сунуштар ишенимдүү булактарга, анализге негизделген.

Диссертациялык иштин структурасы илимий изилдөөнүн логикасына туура келет жана анын максаттары жана милдеттери менен аныкталат. Бөлүмдөрдүн мазмуну ички биримдик менен мүнөздөлөт. Диссертациялык иште материалдын чагылдыруусу логикалык ырааттуулук жана толуктук менен мүнөздөлөт.

10. Диссертациялык кеңешинин эксперти, сунушталган документтерди карап чыгып, Кыргыз Республикасынын Улуттук илимдер академиясынын Мамлекет жана укук институту, Ж.Баласагын атындагы Кыргыз улуттук университети жана Ош мамлекеттик университетине караштуу юридика илимдери боюнча Д 12.24.695 диссертациялык кеңешине 12.00.02 – конституциялык укук, муниципалдык укук адистиги боюнча «Кыргыз Республикасынын нотариустун укуктук макамы» аттуу темадагы юридикалык илимдердин кандидаты илимий даражасын изденүүгө сунуштаган **Оморова Гүлзат Сатыбалдыевнанын** кандидаттык диссертациясын кабыл алууну сунуштайт.

Эксперттик комиссиянын мүчөсү:
юридика илимдеринин доктору, профессор А.Б. Калматов

Эксперттик комиссиянын мүчөсүнүн колун тастыктайм :

Д 12.24.695 Диссертациялык кеңешинин
Окумуштуу катчысы,
юридика илимдеринин доктору

 К.С. Жылкичева

«21»

09

2024 ж.